

Autor: Ondřej Kotouč

Redakce Dělského potápeče uvádí první příspěvek do soutěže „Bolest z českého průměru a normálu“ na téma: *Frustrovaný nebo přitrouble spokojený (s málem)*.

The whole problem with the world is that fools and fanatics are always so certain of themselves, but wiser people so full of doubts.

(B. Russell)¹

Známe je všichni. Posedávají v hospodském příšeří skryti pod namodralým oblakem tabákového dýmu a v přítomnosti několika vyprázdněných püllitrů vzrušeně gestikulují. Přes hovory okolosedících k nám tu a tam doletí slovo, či věta. A: „*Fakt, nekecám. Včera to hlásili ve zprávách.*“ B: „*To už si z nás snad dělaj p***l. Hlavně, že sami maj prachů jak s****k.*“ A: „*A to můžeme bejt ještě rádi.*“ C: „*Furt říkám, zlatý komanči.*“ B: „*Di už do h****u i s těma svejma sv***ma rudýma!*“ Opona padá. Potlesk pro českého piváčka.

Právě probíhající krize se vyhnula toliko hrstce nadobčanů, obecně vzato – přišla jim vhod, neboť posílila jejich pozice a prohloubila ekonomické otroctví majority. Ostatním je však spokojenost artiklem dražším zlata, zato onen pověstný „*hukot zpod stroje*“ nabývá na intenzitě. Neviditelná ruka opět sáhla po zcela viditelném jmění občanstva, v kterém tím spíše vzrostla chuť klepnout ji po prstech, či, ji – po způsobu středověkém – utít. Systém rozmazlující, nezrodí prý hrdinskou opozici² – my však jsme svědky jeho zhroucení a obnažení jeho zvrhlé podstaty. Slavné beánie³ nám mohou započít.

Člověk postmoderní, zvíře stádní, též beánem nazývaný. Nezná blaho rozumu, poplatno jest konzumu. Věrně, pokud ruka chovatelova sdostatek koryta zanáší. Co však stane se, s beánem ubohým, nedostane-li se mu krmení, či naopak, dostane-li se mu rány pastýřskou holí? Namnoze se probudí. Položí si otázku otázek, otázku, již nikoliv beánskou, nýbrž bytostně lidskou: „*Proč?*“ Tak – a ne jinak – zní zaklínadlo filosofů, invokační formule lidskosti a předehra k enigmě lidského rodu. Otázce Gauguinovské: *D'où Venons Nous – Que Sommes Nous – Où Allons Nous*.⁴ Od té je to již jen krok k autentickému Činu.

„Nespokojenost je první podmínkou pokroku.“
(T. A. Edison)

A právě takto smýšlím, že nikoliv usvědčováním, nýbrž zkušeností (takřka *existenciální*) se člověk (*man*⁵) probouzí. Nelze druhým vyčítat, že je okolnosti nedonutily se probudit, nelze jim vyčítat, že nechápou, co neprožili, či k čemu nedozráli. Zde nám nezbyvá, než si spolu s básníkem povzdechnout: „*Kdo ví? Bude stále jako dosud? Každý je tak velký, jak mu určil osud.*“⁶ Jinými slovy, marno přesvědčovat chodce, aby se vzdal pohodlné stezky, těžko jej nutit.⁷

Něco jiného však platí pro ty, kdož se pod ranami osudu (historie, Boha, či Bohů, chcete-li) již zvolna probouzí – a rád bych věřil, že těchto je za současného stavu množství. Před těmito se obecně vzato odvíjí trojice různých cest. První sluje Stezkou satisfakce, druhá Stezkou rezignace, třetí pak Stezkou činu. O první lze říci, snad jen tolik, že je cestou nekonečného konejšení se „*bylo hůř – bude líp*“, cestou směřující, podobně jako její souběžnice – Stezka rezignace – do jícnu temnějšího nad *koppelský*.⁸ Vždyť smířenost nemotivovaná skromností, nýbrž nutností je stěží něčím jiným než přitakáním bídě – a jak známo rádo roste to, co nemá odporu. Na Stezku rezignace vydává se poutník s povzdechem: „*Co zmůžu?*“. Neotálej příliš a zavolej na něj: „*Kdo jiný? Co můžeš ještě zkazit? Co tratíš? Což si nepamatuješ ta slova památná: že nejhorší je nečinit nic, když míníš, že můžeš učinit jen příliš málo?*“

„Jsem pouze jeden, ale jsem už jeden. Nemohu činit vše, ale něco činit mohu. A protože nemohu činit vše, neodmítnu činit, co mohu činit. Co mohu činit, činit bych měl. A co bych činit měl, s milostí Boží, učiním.“
(E. E. Hale)

Nenech jej vykročit ani na jednu z těch ošidných cest, ty který kráčíš po Stezce činu – nemůžeš-li být tím, který jej probudil, buď alespoň tím, kdo jej nenechá zbloudit.

*Nespokojenost si žádá Změny, cesta změny je Stezkou činu.
I drobné úsilí se vzmáhá s počtem usilujících.*

Poznámky:

1. „*Celý problém světa je ten, že hlupáci a fanatici jsou si sami sebou vždy tak jisti, ale moudřejší lidé jsou plni tolika pochyb.*“
2. LORENZ, K.: Odumírání lidskosti, MF, Praha, 1997.
3. Beánie (název odvozen od citoslovce bečení) – staročeská slavnost studentská – univerzitní iniciace mající za úkol prověřit, očistit a obřadně uvést nováčka do studentské obce. Novic zpočátku představoval tupé, nečisté a opovrhované zvíře, po ústřích a mytí byl nakonec přijat do „cechu“ žáků a učitelů.
4. Název mistrovského díla francouzského malíře P. Gauguina (1848-1903), v překladu: „*Odkud přicházíme? Kdo jsme? Kam směřujeme?*“
5. *man* – ve filosofii pojem pro neautentické bytí
6. KIESEL, O. E.: Mudrc a blázen, Cesta, Praha, 1943.
7. Problematice vnitřních a vnějších motivací (včetně původu vnitřní motivace v nelibosti) si všímá i český podnikatel I. Toman v knize – *Motivace zvenčí je jako smrad*. Vybrané kapitoly jsou dostupné na internetových stránkách: <http://www.podnikatel.cz/>
8. *Koppel (Coppel)* – vrch za městem Hameln, ve kterém se nacházela propast, v níž, podle V. Dyka, legendární Krysař zavedl obyvatele jmenovaného města (viz DYK, V.: Krysař, NLN, Praha, 2003.).